

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1658

Capvt I. De veritate mysterij Incarnationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38954

CAPVT I.

De veritate mysterij Incarnationis.

SECTIO I.

Quid nomine Incarnationis verbi diuini
intelligendum sit.

PER Incarnationem diuini verbi nihil aliud intelligunt sancti Patres & Doctores (vt ex infra dicendis constabit) quam duplicis in Christo naturæ, diuinæ scilicet ac humanæ coniunctionem, vel (vt breuius loquamur) verbi diuini cum carne humana vnionem; ita vt in illa duarum naturarum vnione, diuina quidem natura per propriam hypostasim ipsius verbi diuini subsistat; humana verò natura non per propriam (vt fit in alijs hominibus) sed per alienam nempe diuinam terminetur; vnde vnio hæc appellatur hypostatica, seu personalis, eo quod duæ admodum dispares naturæ, diuina scilicet & humana, in vna eademque hypostasi, seu persona diuina vniantur, & subsistant, non confusione aliquâ vtriusque naturæ, neque conuersione vnus in alteram, sed (vt loquitur S. Athan. in symb.) assumptione humanitatis in Deum.

Quare in isto incarnationis vocabulo per nomen carnis, non ea sola humanæ naturæ pars significatur, quæ vocatur corpus, sed ipsa tota natura humana, ex carne seu corpore organico, & anima rationali constans, quâ in significatione frequenter in sacris scripturis sumptum reperitur, Gen. 6. *Omnis caro corruerat viam suam*: S. Luc. 3. *Videbit omnis caro salutare Dei*.

Quamuis autem mysterium istud varijs nominibus, & vocabulis apud SS. Patres expressum reperiatur, & ali-

quando dicatur, *diuini verbi corporatio* vt à S. Hil. in prologo super Pf. aliquando *contemperatio diuinitatis cum humanitate* vt à S. Greg. Nyss. orat. catechet. cap. 11. aliquando *inhumanatio, æconomia*, &c. vt à S. Damasc. lib. 1. de fide cap. 13. & alijs; vsus tamen communiter inuoluit, vt Incarnationis vocabulum tanquam omnium aptissimum ad illud significandum cæteris omnibus præferretur, vnde antiquissimi Ecclesiæ Patres illo vsi sunt, vt S. Cypr. lib. 2. contra Iudæos, S. Ambr. in cap. 2. S. Luca, S. Hieron. in cap. 1. S. Marci, S. Aug. lib. 10. de ciuit. Dei cap. 24. & plures alij, qui videntur illud desumpsisse ex eo loquendi modo, quo S. Ioannes cap. 1. mysterium istud expressit dicens: *Et verbum caro factum est*: & certè vocabulum istud Incarnationis omnium optime ineffabilem Dei erga nos charitatem exprimere videtur, qui propter nos viles & abiectos homunciones, eò vsque maiestatem suam demittere dignatus est, vt (sicut dicit Apost. Hebr. 2.) *carni communicauerit & sanguini*, illudque nobiscum commune habere voluerit, quod cum vilissimis & abiectissimis animalculis nobis commune est,

SECTIO II.

*Quomodo huius mysterij veritas contra
Ethnicos probari possit.*

CVM (vt Apost. princeps edixit ep. 1. cap. 3.)
debeamus semper esse parati ad satisfactionem omni
poscenti nos rationem de ea, que in nobis est, sse; possint
que varia occurrere occasiones, in quibus necessitas aliqua, vel saltem utilitas audientium id à nobis exigere videatur; idcirco, quod alij fusiùs, nos hîc breuiter, & quantum compendij ratio ferre potest, exequemur; ostendemusque, quibus argumentis contra ipsos Ethnicos, & Paganos hoc dominicæ Incarnationis mysterium demonstrari possit: ad illius autem veritatem demonstrandam duo præsertim hîc nobis probanda sunt; 1. quòd

L

vno

vnio illa naturæ diuinæ cum humana sit possibilis; 2. quod re ipsa in persona Christi facta sit.

Quod ad primum spectat, hoc argumento uti possumus. Illud restâ ratione naturali & prudentium arbitrio possibile merito iudicatur, quod nullis argumentis contrarijs potest sufficienter refelli, nec absurdum, aut impossibile demonstrari; atqui Incarnatio verbi diuini est eiusmodi; ergo merito possibilis assumari debet. Maior propositio huius argumenti constat ex eo, quod natura ipsa docet, viros prudentes nihil debere sine restâ ratione affirmare aut negare, ergo nec aliquid impossibile asserere, quando argumenta contraria probabiliter solui possunt. Minoris verò propositionis veritas constabit ex solutione argumentorū, quæ in contrarium afferri possunt, quorum præcipua sunt hæc, quæ sequuntur.

Primum est, indignum videri Deo, ut dicatur passus, crucifixus, mortuus, &c. Resp. in Christo Domino duas fuisse naturas diuinam, & humanam, & diuinam quidem omnis interitus, & mutationis expertem semper fuisse, non esse autem indignum Deo, imò eius charitate, & misericordiâ infinitâ dignissimum, ut secundum naturam humanam, quam assumpsit, pati & mori voluerit ijs de causis, quibus passum & mortuum esse credimus.

Secundum est, Deum non posse naturam humanam assumere, quin mutetur; hoc enim posito aliter se haberet quàm antea, nempe esset verus homo, cum antea non fuisset. Resp. mutationem illam totam se tenere ex parte naturæ assumptæ, non verò personæ assumptis, quæ in isto naturæ humanæ accessu nullo modo immutatur; cum natura humana, neque ut aliquid essenziale, neque ut aliquid accidentale, diuinæ illi personæ accesserit, nihilque reale in ipsam agere aut influere possit. Confirmatur hæc responsio ex eo, quod Deus per Incarnationem non acquirit, aut amittit vllam perfectionem sibi intrinsecam; quamuis enim fiat homo, humanitas tamen non sit intrinseca eius diuinitati, sed solum illi vnitur sine vlla intrinseca

trinfeca ipsius Dei mutatione; unde, quamvis ex eo, quod dicitur Deum factum esse hominem, recte colligatur, mutationem aliquam esse factam; non tamen necesse, factam esse in Deo, sed sufficit, quod facta sit in humanitate.

Tertium est, ea, quæ inter se nullam habent proportionem, non posse inuicem vniiri, ita vt ex eis fiat vnica substantia; inter Deum verò, & naturam creatam, cum infinite inter se distent, nullam posse proportionem reperiri. Resp. duplicem esse proportionem; vnã geometricam, per quam dicimus, rem aliquam esse alterã duplò, quadruplò, vel centuplò maiorem, vel minorem; aliam verò, quæ dicitur habitudinis, seu ordinis alicuius inter vnum aut alterum, qualis est inter potentiam, & obiectum, inter causam & effectum: quamvis autem inter Deum & naturam creatam nulla geometrica proportio sit aut esse possit, est tamen proportio habitudinis; nam persona diuina & natura humana sunt per se tales, vt hæc ab illa possit assumi, & tanquam à termino, & vltimo suo complemento pendere, & hanc illa possit sustentare, ac terminare.

Quartum est, Christum Deum & hominem fore tantum ens per accidens, & non per se; illud enim dicitur à Philosophis ens per accidens, quod fit ex duobus entibus completis, & actu existentibus; atqui natura diuina & humana in Christo sunt duo entia existentia & completa. Resp. verum esse ex duobus entibus in actu, quorum vtrumlibet sit in suo genere perfectum, completum, & terminatum, non posse fieri vnum per se; at verò natura humana singularis, quæ ratione est assumpta à Verbo, non est proprie ens in actu completo, siquidem est in potentia ad personalitatem tanquam ad terminum substantialem: quare ex illa & personalitate Verbi constare potest vnum ens per se, id est vna substantia vltimò completa seu persona.

Tam quod spectat ad secundum, varijs argumentis probari potest peractum esse Incarnationis mysterium; ac

illa, quæ de Christo Domino credenda proponuntur, esse fide dignissima: aliquot hîc magis popularia proponemus.

Primum sumi potest ex Christi miraculis, quorum testis est orbis vniuersus, quæque extant non solum in Euangelijs, quibus fidem non adhibent Ethnici, sed etiam in proprijs ipsorum historijs, cuiusmodi fuit silentium fallorum Deorum oraculis Christo adueniente impositum, cuius mentio fit apud Plutarchum & alios. Item eclipsis illa stupenda, quæ præter omnem naturæ ordinem in morte Christi accidit, cuius meminit Plegon chron. Ethnicus Adriani imperatoris libertus, lib. 13. de temporibus, vt refert Orig. lib. 2. cont. Celsum, & Euseb. in Chronico, illiusque etiam in archiuis Romanorum factam fuisse mentionem asserit Tertul. in apolog. aduersus gentes. Iisdem miraculis addi possunt prodigia, quæ nostro etiam tempore fiunt ad inuocationem nominis Christi varijs in locis circa agrotos, & debiles præsertimque circa energumenos, quæ omnia cum ipsius naturæ vires longè superent, à solo Deo fieri potuisse manifestum est; atqui Deus non potest falsum approbare: cum igitur hæc miracula ad testandam Christi diuinitatem, eorumque omnium, quæ de illo credimus, veritatem facta sint, sequitur illa omnia esse verissima ac fide dignissima.

Secundum argumentum duci potest ex modo, quo totius mundi ad Christi fidem conuersio facta est; hæc enim non est facta vi aut armis, nec per sapientes, aut potentes sæculi, sed per duodecim pisces, Philosophia ac litterarum humaniorum imperitos, idque non blanditijs, aut honoribus propositis, imò potius supplicijs, & carceribus, quin etiam suadendo relinquere amicos, parentes, consanguineos, calcare voluptates, colere humilitatem, castitatem, paupertatem, pati illatas iniurias, inimicis benefacere, peccata omnia deuitare, sicut & Plinius author Ethnicus testatur lib. 10. epist. 97. ad Traianum Imperatorem; hoc enim re verâ omnem industriam hu-
manam

manam prorsus exuperat, soliusque diuinæ potentia
proprium est, talibus medijs tam arduis, imò tam contra-
rijs, & paradoxis, non vnã solùm ciuitatem aut gen-
tem, sed totum mundum ad Christi fidem adduxisse;
nec solos pauperes, sed etiam diuites, Reges, Imperato-
res; nec solos idiotas, sed philosophos & sapientes, id-
que tam breui tempore; neque tantùm ad fidem Christi
adduxisse, sed etiam ad martyrium pro ipso perferen-
dum animasse.

Tertium argumentum duci potest ex ijs, quæ à Chri-
sto prædicta sunt & prænunciata, vt Hierosolymitanæ
urbis vastatio, templi destructio, Iudæorum dispersio &
captiuitas, ac innumera calamitates, quibus à Christi
morte attriti sunt; Euangelij per vniuersum orbem præ-
dicatio, Ecclesiæ catholicæ contra omnes tyrannorum
persecutiones, & hæreticorum machinationes victoria
& triumphus, & alia multa similia, quæ partim adimple-
ta esse cognoscimus, partim etiamnum adhuc hoc tem-
pore adimpleri cernimus: quæ omnia tam clarè & di-
stinctè prænunciata, tam certò & manifestè adimpleta,
non ab alio quam ab ipso Deo præsciri, & prænunciari
potuerunt.

Quartum denique argumentum desumi potest tum ex
infinito propè martyrum numero omnis ætatis, sexus,
conditionis, inter quos plurimi sapientiâ & ingenij præ-
stantiâ fuerunt celeberrimi, vt eorum scripta testantur;
qui tamen omnes pro fidei Christi confessione mortem
constantissimè subierunt; tum etiam ex puritate & san-
ctitate doctrinæ ipsius Christi, quæ vel ex se sola videtur
sufficere ad conuincendos, imò & persuadendos
animos illius authorem alium esse non posse,
quàm Deum omnis sanctitatis fontem, ac
proinde vera esse omnia, quæ in
cuius doctrina conti-
nentur.

SECTIO III.

Quomodo eiusdem mysterij veritas probari
possit contra Iudæos.

Cum Iudæi veteris testamenti scripturas admittant, ex ipsarum autoritate contra illos huius mysterij veritas probanda est: quod ut distinctius ac melius fiat, duo præsertim hæc à nobis demonstranda sunt: primum est Messiam in lege promissum non esse purum hominem, sed verum & naturalem Dei Filium, atque adeo verum Deum: secundum est, Messiam illum iam venisse, & opus humanæ redemptionis peregisse.

Quod spectat ad primum ex innumeris propè scripturæ testimonijs, quibus diuinitas Messiaæ seu Christi in lege promissi probari potest, duo tantum hæc seligemus.

Primum desumitur ex his Ps. 109. verbis, quibus ipsemet Christus ad id probandum vsus est: *Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis*: etenim Dominus ille, cui dicitur (*sede a dextris*) est ipse Messias in lege promissus, ut sentiunt, & explicant ipsimet Rabbini Iudæorum, quos refert & citat Galat. lib. 3. de arcanis cap. 5. & lib. 3. cap. 24. atqui idem ille Dominus est etiam verus Deus, alias nec deberet, nec posset sedere ad dexteram Dei, quod est aequalitatis cum ipso symbolum; nec etiam dici posset (ex vtero) id est ex substantia Dei (ante Luciferum) id est ab æterno genitus, quod nulli puro homini continere potest.

Secundum testimonium petitur ex his verbis Is. cap. 9. *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis, &c. & vocabitur nomen eius Admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, &c.* quibus verbis (quæ de Messia intelligunt ipsi Iudæi, ut notat idem Galatinus lib. 3. de arcanis cap. 18. & 19.) eius diuinitas manifestissime declaratur.

Quod ad secundum attinet, ex plurimis scripturæ testimonijs, quibus Messiam in lege promissum iam venisse proba-

probari potest, duo tantum proferemus, quæ ipsi Iudæorum Rabbini de Messia interpretantur, ut videre est apud eundem Galat. lib. 4. cap. 4. & seqq.

Primum desumitur ex Gen. cap. 49. ubi hæc verba ab ipso Patriarcha Iacob morti proximo proferuntur. *Non auferetur Sceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium*; hoc est, non deerunt reges, duces, legidatores de tribu Iuda, donec veniat Christus: atqui iam pridem videmus nullos amplius reges, nullos duces, nullos legidatores de tribu Iuda, imò nec de vlla alia tribu inter Iudæos, sed omnes penitus defecisse, idque ab annis mille sexcentis, & amplius, quibus Iudæi per orbem vagantur, & aliarum gentium quasi perpetuæ seruituti mancipati sunt: constat præterea (quod etiam maximè obseruandum est) Christum Dominum natum esse circa illud tempus, quo regia potestas à Iudæis ablata est, quo Herodes alienigena Iudaici regni Sceptrum inuasit.

Secundum testimonium ex Dan. cap. 9. petitur, ubi Angelus Gabriel prædicit Christum post septuaginta hebdomades esse venturum & à Iudæis occidendum, & exinde ciuitatem Hierusalem euentendam, & populum Iudæorum dissipandum, & vastitatem eius ac desolationem duraturam vsque in sæculi finem: quæ omnia completa esse manifestum est; Hebdomades enim illæ intelliguntur, non dierum sed annorum, quod apud Iudæos consuetum fuisse ex Leuit. cap. 25. colligitur, illas autem fuisse completas eo tempore, quo Christus occisus est, fuscè probant scripturæ interpretes super illum Dan. locum; vastitatem autem ciuitatis, & templi, & Iudæorum dissipationem ab illo tempore per tot sæcula durasse satis compertum est.

os (o) so

L4

SE

SECTIO IV.

Quomodo eadem veritas possit contra hæreticos propugnari.

INter plurimas hæreses, quæ Incarnationis Dominicæ veritatem impugnârunt, duæ præcipuæ extiterunt, ad quas reliquæ omnes aliquo modo possunt reuocari, ac proinde in quarum refutatione cæterarum falsitas facillè poterit agnosci.

Prima fuit Eutychetis, qui asserbat, post Incarnationem Verbi diuini, vnâ tantum in Christo remansisse naturam, eamque factam esse, ex diuinitate & carne per conuersionem ipsius diuinitatis in carnem: asserbat præterea diuinitatem Verbi eo modo dici posse ac re verâ fuisse passam, mortuam, ac sepultam: hunc hæreticum ita sensisse colligitur ex varijs epist. S. Leonis Papæ, præsertim verò ex epist. 9. 10. 52. & 97. item ex Euagrio lib. 2. hist. cap. 18.

Catholica fides duas veritates huic hæresi oppositas profiteretur. Prima est in Christo post incarnationem duas integras, veras, & perfectas naturas remansisse, diuinam scilicet & humanam, quæ sine vlla confusione aut permutatione in persona Verbi subsistant. Secunda est, diuinam Christi naturam neque passam, neque mortuam fuisse, aut dici posse; sed impassibilem, & immutabilem semper remansisse.

Hæ veritates catholicæ probantur, & simul errores oppositi refelluntur. ex scriptura, in qua duæ in Christo nature manifestè distinguuntur pluribus in locis præsertim Phil. 2. vbi Apost. distinctè declarat, *Christum Iesum, cum in forma Dei esset, formam serui accepisse*; quæ verba explicans S. Vig. Papa lib. 2. contra Eutychetem, *Mirum est, inquit, cur timeant quidam dicere duas (Christi) naturas, cum Paulus dicat duas formas.* Deinde euidenter dicitur, *Christum non secundum naturam diuinam, sed secundum huma-*

humanam passum esse 1. Pet. 2. *Christus peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: & cap. 4. Christo igitur passio in carne.*

Probantur 2. ex Conc. Chalcedon. gener. quod fuit celebratum contra Eutychetem, in cuius actione 1. anathema profertur in ipsum Eutychetem dicentem, in Christo esse vnam naturam ex diuina & humana factam; & actione 5. profitentur Patres Conc. se credere *Christum Dominum eundem perfectum in Deitate, eundem perfectum in humanitate, Deum verè, & hominem verè, &c.*

Probantur 3. ex S. Iustino martyre in expositione fidei: *Filius Dei (inquit) cum vnus sit, dua in eo natura sunt; altera, qua diuina est, edit miracula; altera, qua humana est, humilia excipit: quã enim ex parte Deus est, res admirandas operatur; quã verò ex Virgine est homo, crucem, passionem, & consimilia voluntate suã naturaliter perfert: & ex S. Leone Papa ser. 17. de passione Domini cap. 1. Manente, inquit, in sua proprietate vtrãque substantiã, nec Deus reliquit sui corporis passionem, nec Deum fecit caro passibilem, quia diuinitas, qua erat in dolente, non erat in dolore.*

Altera hæresis fuit Nestorii, qui (vt refert Euagrius lib. 1. hist. cap. 2. & sequent.) asserbat, beatam Virginein purum hominem peperisse, qui non solum naturam, sed & personam humanam haberet, proindeque illam Dei genitricem dici non debere: addebat autem personam diuinam Verbi vnitam postea fuisse filio Mariæ, non quidem substantialiter, communicando hypostasim, sed accidentaliter, in quantum scilicet Verbum diuinum illi nomen, ac dignitatem suam impertituit, vt nimirum Deus ac Dei Filius diceretur, & ab omnibus adoraretur; sicque dicebat, in Christo non solum duas naturas, sed etiam duas personas, eo, quo explicauimus, modo, inter se vnitas.

Catholica veritas huic hæresi opposita docet, vnam esse tantum in Christo personam, eamque diuinam; proindeque Christum Dominum, qui secundum carnem de Virgine natus est, esse verum Deum, ac verum hominem;

sanctissimamque Virginem verè ac propriè Dei matrem esse ac dici debere.

Hæc veritas sic explicata probatur, & oppositus error simul refellitur 1. ex scriptura. S. Luc. 1. *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei*: S. Matth. 16. *Tu es Christus Filius Dei vivi*: S. Ioan. 20. *Hæc scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei*.

Probatur 2. ex Conc. Ephes. in quo hæresis illa damnata est, ipseque Nestorius depositus, ac in exilium missus, ibi miserè interijt, linguâ eius (quâ in Christum Dominum, eiusque sanctissimam matrem tam impiè blasphemauerat) a vermibus penitus corrosâ, vt refert Euagrius loco supra citato. Item ex Conc. Constantinop. 2. can. 5. *Si quis introducere conatur in mysterio Christi duas substantias, seu duas personas, anathema sit*; & Can. 6. *Si quis abusive Dei genitricem esse dicit gloriosam semper Virginem Mariam, anathema sit*.

Probatur 3. ex S. Leone Papa epist. 97. ad Leon. Augustinum, vbi sic loquitur. *Anathematizetur ergo Nest. qui beatam Virginem Mariam non Dei sed hominis tantummodo credit genitricem; vt aliam personam carnis, aliam faceret Deitatis*: & S. Greg. Papa lib. 18. mor. cap. 27. *Quamuis, inquit, ipse Christus aliud ex patre, & aliud ex matre; non tamen alius ex patre, & alius ex matre; sed ipse est æternus ex patre, ipse temporalis ex matre; ipse qui fecit, ipse qui factus est; ipse auctor operis, ipse opus auctoris; manens vnus ex vtraque natura, & in vtraque natura; nec naturarum copulatione confusus, nec naturarum distinctione geminatus*.

Optimè denique Vinc. Lirin. lib. aduersus hæres. cap. 19. *In Deo, inquit, vna substantia, sed tres personæ; in Christo dua substantia, sed vna persona; in Trinitate alius atque alius, non aliud atque aliud; in Salvatore aliud atque aliud, non alius atque alius*.

—SS—

SE

SECTIO V.

An conueniens fuerit Incarnationis
mysterium.

Proposita quaestio triplici modo potest intelligi; 1. an
conueniens fuerit personam diuinam aliquam incar-
nari; 2. an secundam potius quam alteram; 3. an tali
tempore & non citius ne tardius. Pro cuius resolu-
tione

Dicendum 1. conuenientissimum esse alicui personae
diuinae incarnari, seu naturam humanam sibi hypostati-
ce vnire. Ita S. Thom. 3 p. q. 1. a. 1. Ratio, qua id probat,
haec est. Vnicuique rei conueniens est illud, quod sibi
competit secundum propriae naturae rationem: atqui na-
tura Dei est ipsamet essentia bonitatis, ex S. Dion. cap. 1.
de diu. nom. vnde, quidquid pertinet ad rationem boni,
conueniens est Deo; ad rationem autem boni pertinet,
vt se alijs communicet, ex eodem S. Dion. cap. 4. Quare
ad rationem summi boni pertinet, quod modo summo
se communicet, & id maxime fit per vnionem hypostati-
cam, per quam Deus summo & praestantissimo, quo fieri
potest modo, se creaturae humanae communicat, quae per
illam communicationem ad tantum dignitatis & excel-
lentiae gradum euecta est, vt teste S. Aug. lib. de praedest.
Sanctor. c. 15. Quo altius ascenderet, non haberet.

Dicendum 2. conuenientissimum fuisse, vt persona
Filij potius, quam Patris aut Spiritus Sancti naturam hu-
manam assumeret. Ita S. Thom. q. 3. a. 8. cuius rei licet
praecipua & summa ratio sit, quod ita diuinae sapientiae
visum fuerit, praeter illam tamen quadam a'ia a SS. Pa-
tribus afferuntur: vniam aut alteram hic delibare nobis
sufficiet.

Prima igitur ea est, quam profert S. Bas. hom. de prin-
cipio Euang. S. Ioan. & S. Aug. lib. 15. de Trinit. cap. 11.
quia scilicet maxime decuit, vt illa persona iungeretur
L 6 natura

atrem
error
etur ex
Christus
is, quia
amna-
nissus,
Domi-
asphe-
agrus
can. 5.
entias,
ue Dei
s, ana-
Augu-
beatam
t geni-
& S.
Chri-
patre,
alis ex
ipse o-
ue na-
m di-
cap.
Christo
que
SE-

naturæ humanæ, per quam homines, qui in tenebris erroris ac ignorantia per peccatum iacebant, peculiari quâdam ratione illuminarentur ac instruerentur; ea verò persona est Verbum diuinum, iuxta illud Eccli. 1. *Fons sapientie Verbum Dei in excelsis*: ita enim à Patre cœlesti sumus per Verbum suum edocti, vt ait sanct. Thom. (sup.) sicut discipulus docetur verbo magistri.

Aliam rationem affert sanct. Athan. lib. de Incarnat. quia scilicet scopus Incarnationis fuit instauratio diuinæ imaginis, quæ per peccatum fuerat in nobis velut oblitterata; vnde maxime decuit, vt naturæ nostræ ille vniretur, qui (vt ait Apost. Coloss. 1.) est *imago Dei inuisibilis & splendor gloria, & figura substantiæ eius* Hebr. 1. vt sic imago illa in nobis quasi impressione sigilli diuini repararetur, vt loquitur S. Clemens Alexan. in orat. exhortatoria ad Gentes.

Dicendum 3. conuenientissimum fuisse, vt hoc mysterium non statim ab initio mundi conditi, nec omnino sub finem, sed in medio quasi tempore perageretur: non quidem statim ab initio, vt homines diuturnioribus malis conflictati melius agnoscerent naturæ suæ infirmitatem, maioriq̃ affectu diuinæ gratiæ optarent, ac quaererent auxilium, & ob diuturnam expectationem pluris æstimarent diuinæ misericordiæ beneficium. Neque etiam conueniens fuit, differri vsque ad mundi finem, ne Dei cognitio profus in hominibus extingueretur, neque generis humani strages, ac ruinæ nimium auerentur; vnde de consequens est, conuenientissimum fuisse tempus illud, quod ad exequendum istud mysterium Deus elegerit.

89 (o) 50

SE

SECTIO VI.

An Incarnationis mysterium fuerit necessarium.

Certum est in primis, Verbi diuini Incarnationem non fuisse absolute necessariam, sed prorsus liberam respectu Dei; cum ipsa etiam mundi creatio, & qualibet alia operatio ad extra, Deo sit omnino libera.

Certum est deinde, neque etiam supposito lapsu generis humani, fuisse absolute, & simpliciter necessarium, ad illius reparationem Filium Dei incarnari. Hoc constat ex eo, quod scriptura varijs in locis generis humani reparationem eo modo, quo facta est, tribuit charitati ac misericordiae diuinæ; ad Tit. 3. *Secundum misericordiam suam saluos nos fecit*; S. Ioann. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret*; beneficium autem ex charitate & misericordia collatum, supponit in benefactore conferendi libertatem.

Præterea SS. Patres docent, potuisse Deum multis alijs modis humanum genus liberare; *Poterat* (inquit S. Athanas. ferm. 3. cont. Arianos) *sine ullo aduentu Christi solummodo loqui Deus, & soluere maledictionem*; & S. Aug. lib. 13. de Trinit. c. 10. dicit non alium modum possibilem Deo defuisse, cuius potestati cuncta æqualiter subiacerent, sed sananda nostra miserie conuenientiores alium modum non fuisse.

Quæstio igitur proposita intelligenda est ex hypothesi, quod Deus non aliter genus humanum reparare uoluerit, nisi per condignam pro peccato exhibitam sibi satisfactionem, an scilicet eâ suppositione factâ necessarium fuerit personam diuinam incarnari, ut condignam illam satisfactionem pro peccatis nostris exolueret; an verò aliquis purus homo, qui non esset Deo hypostaticè unitus, id efficere potuerit. Pro cuius resolutione

Dicendum est, ad reparationem generis humani per condignam & æquiualentem pro peccatis hominū satisfactionem

tionem

ctionem, absolutè ac simpliciter necessarium fuisse personam diuinam incarnari.

Huius assertionis veritas ex duobus principijs pendet, quæ hic à nobis probanda sunt. Primum est, nullum purum hominem quibuscumque gratiæ donis ornatum, potuisse condignam & æquivalentem satisfactionem Deo pro peccatis aliorum hominum exhibere. Secundum est, Christum Dominum, Deum & hominem id perficere potuisse, & re ipsâ perfecisse.

Atque in primis, quòd purus homo id non potuerit, probatur ex his verbis Pl. 48. *Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placationem suam, & pretium redemptionis animæ suæ;* quæ verba explicans S. Bas. in hunc locum sic ait: *Ne igitur fratrem quære in redemptionem, sed eum, qui excedit naturam tuam; neque hominem nudum, sed hominem Deum Iesum Christum, qui solus placationem Deo dare potest pro omnibus nobis.*

Probatur 2. ex S. Leone Papa ser. 1. de Natiuit. ubi loquens de Christo, *Nisi, inquit, esset Deus; non asserret remedium, nisi esset homo, non præberet exemplum:* & S. Aug. in Enchir. cap. 108. *Neque, inquit, per ipsum liberaremur mediatorum Christum, nisi esset Deus:* & S. Fulgent. lib. de Incarn. cap. 4. *Nullatenus, inquit, humana natura ad auferendum peccatum mundi sufficiens atque idonea fieret, nisi unione Verbi Dei.*

Probatur 3. eâ ratione, quâ vtitur S. Anselm. lib. 1. cur Deus homo cap. 21. & S. Thom. q. 1. a. 2. ad 2. quia scilicet in omni peccato mortali reperitur semper offensa, & iniuria obiectiue infinita, quatenus est contra infinitam Dei bonitatem & excellentiam; at verò omnis satisfactio puri hominis non potest esse nisi finita, quamuis ex gratia Dei procedat; quælibet enim gratia creaturæ collata semper est finita, ipsique solum confert dignitatem finitam; inde sequitur ex illa nullam actionem procedere posse, quæ illatæ iniuriæ & offensæ commissæ sit æqualis, ac sufficiat ad perfectam & æquivalentem satisfactionem.

Con-

Confirmatur ex eo, quod grauitas peccati desumitur ex dignitate, & excellentia illius, qui offenditur, quantitas verò, & magnitudo satisfactionis ex dignitate personæ, quæ satisfacit: at in omni peccato mortali is, qui offenditur, semper est infinitus, nempe Deus; in satisfactione autem puri hominis is, qui satisfacit, semper est finitus: ergo impossibile est in eius satisfactione, quantumuis magna posse reperiri æqualitatem cum offensa in Deum commissa.

Iam verò quod Christus Dominus, Deus & homo potuerit, de condigno, & æquiuuenter pro peccatis hominum satis facere, & reipsa satisfecerit; probatur in primis ex duobus locis Apost. primus habetur Hebr. 10. ubi Apost. conferens sacerdotes antiquæ legis eorumque sacrificia cum Christo, eiusque sacrificio in cruce pro nobis oblato sic loquitur: *Et omnis quidem Sacerdos præsto est quotidie ministrans, & easdem sepe offerens hostias, quæ nunquam possunt auferre peccata; hic autem (Christus scilicet) vnica pro peccatis offerens hostiam, &c. vna oblatione consummauit in sempiternum sanctificator;* quibus verbis Apost. hoc discrimen constituit, quod, cum illi sacerdotes sacrificijs illis toties repetitis peccata auferre non possent, Christus id vnica sui oblatione perfecit; quod discrimen nullum esset, si Christi oblatio condigna & æquiualens non fuisset; si enim tantum ex quadam congruitate remissionem peccatorum nobis Christus impetravit, hoc etiam haud dubie illis antiquis sacrificijs fieri potuit, cum essent actus religionis ex se boni, & diuinitus ad Deum placandum instituti.

Secundus locus habetur Rom. 5. in quo sic loquitur Apost. *Sed non sicut delictum, ita & donum: si enim vnus delicto multi mortui sunt; multò magis gratia Dei & donum in gratia vnus hominis Iesu Christi in plures abundauit;* quibus verb. Apost. Christi meritum ad saluandum, præfert Adami merito ad perdendum. Cum igitur Adami peccatum tale fuerit, vt per illud iuste & condignè vniuersum genus humanum gratiâ priuatum sit, & damnationis æternæ

reatum

reatum incurrerit; sequitur ex Apost. mente multò magis in Christi merito fuisse vim ac virtutem condignè redimendi, ac reparandi genus humanum, & perfectè, ac æquiualeuter pro eius reatu satisfaciendi.

Probat 2. ex S. Agapito Papa epist. 5. ad Anthimum, vbi eandem comparationem inter Christum & Adamum faciens dicit, *validius fuisse donum libertatis quam debitum seruitutis*; & S. Chrysof. hom. 10. in cap. 5. Epist. ad Rom. vbi dicit Christum pro reatu primi parentis ac totius generis humani satisfecisse, quemadmodum si quis aliquem decem obolos debentem, & ob id carcere cum vxore & libris detentum, ab illo carcere liberet, non tantum soluendo decem illos obolos, sed & innumera auri talenta largiendo; ynde paulò post subdit, Christum multò plura, quam debebamus soluisse pro nobis, tantoque plura quantò guttulam exiguam pelagus excedit immensum, peccataque pro quibus satisfecit, fuisse *tantumquam scin illam, satisfactione quam exhibuit, tanquam super-effuso mari solutam & extintiam.*

Probat 3. hâc ratione, quia Christi satisfactio fuit simpliciter valoris infiniti; ergo æquiualeus & condignus fuit: quod autem fuerit infiniti valoris, colligitur tum ex infinita dignitate personæ satisfaciendæ, tum ex valore infinito rei in satisfactionem oblatæ; Christus enim non aliam hostiam obtulit quam seipsum.

Obijcies 1. Christus non satisfecit vt Deus, sed solum quatenus homo; atqui vt homo non fuit infinitæ dignitatis; ergo nec potuit in actiones suas satisfactorias valorem infinitum transfundere. Resp. Christum satisfecisse, in quantum fuit homo Deus, id est, in quantum eius humanitas in persona diuina subsistebat, seu per actiones humanitatis in persona diuina subsistentis, quæ actiones vt sic, erant infiniti valoris, cum à persona infinite digna procederent.

Obijcies 2. Christus Dominus pro remissione peccatorum nobis impetranda Patrem suum orauit, ergo ad æqualitatem pro ipsis non satisfecit; si enim tali modo satisfec-

tisfe
orâf
flus
quia
Chr
deb
lia
flus
orâf
dispe
didi
& i
gau

S
I
P
nat
I
fen
nea
ber
fue
I
liu
te f
por
ni r
& f
hab
Iesi

tisfecisse se cognouisset, frustra pro ipsa remissione Patrē orasset. Resp. Christum Dominum orasse, non ut precibus suis suppleret aliquid, quod satisfactioni suæ decisset, sed quia ex ordinatione diuina vna ex actionibus, quibus Christus nos à peccatis redimere, & pro illis satisfacere debebat diuinæ iustitiæ, erat oratio; Vnde Is. 53. inter alias actiones, quæ à Propheta enumerantur, quibus Christus pro peccatis hominum satisfacere debebat, ponitur oratio, quam Deo Patri obtulit pro transgressoribus; *Ideo dispersam ei plurimos, & fortium diuidet spolia, pro eo, quod tradidit in mortem animam suam, & cum sceleratis reputatus est: & ipse peccata multorum tulit, & pro transgressoribus rogauit.*

SECTIO VII.

An, si homo non peccasset, Filius Dei incarnatus fuisset.

Sensus quæstionis est, an vi illius decreti, quo statuit Deus, ut Verbum diuinum carnem assumeret, quodq; per scripturas sacras nobis innotuit, facta fuisset Incarnatio, etsi primus homo non peccasset.

Dux autem sunt super hac quæstione Theologorum sententiæ, ambæ maximè probabiles, & pietati consentaneæ; vtramque hîc breuiter explicabimus, ut cuique liberum sit (cùm nihil super hac re ab Ecclesia definitum fuerit) eam, quæ magis arriserit amplecti.

Prima est eorum, qui negant Adamo non peccante Filium Dei fuisse incarnandum, quod probant 1. auctoritate scripturæ, quæ varijs in locis nullum alium finem proponit, cur Filius Dei sit incarnatus, quam generis humani redemptionem: S. Luc. 19. *Venit Filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat*: S. Ioan. 10. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant*; 1. ad Timoth. 1. *Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere.*

Pro-

Probant 2. autoritate SS. Patrum S. Leonis ser. 3. in Pentecost. *Si homo ad imaginem Dei factus in sua honore natura mansisset, nec diabolica fraude deceptus à lege sibi posita per concupiscentiam deuiasset, creator mundi creatura non fieret.* S. Iren. lib. 5. aduersus hæreses c. 14. *Si non haberet caro saluari, nequaquam Verbum caro factum esset.* S. Greg. lib. 4. Reg. cap. 1. *Si Adam non peccasset, Redemptorem nostrum carnem subire non oporteret.* S. Aug. ser. 8. de Verbis Apost. *Si homo non perisset, Dei Filius non venisset.*

Secunda sententia est eorum, qui asserunt, Verbi diuini Infrarnationem, tanquam maximum nobilissimum & perfectissimum diuinæ sapientiæ opus, à Deo intentum ac decretum fuisse ante quamcumque puram creaturam in particulari consideratam, ac proinde ante præuisionem peccati primi hominis vt determinatè futuri, secundum nostrum concipiendi modum.

Probatur primò ex c. 8. Prou. *Dominus possedit me in initio viarum suarum;* vel, vt septuaginta interpretes vertunt, *Dominus creauit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à Principio,* vbi de se loquitur sapientia incarnata, seu Christus secundum humanitatem, vt docet S. Ambrosius lib. 1. de fide cap. 7. & probat ex illa particula *Dominus,* nam Christus secundum diuinitatem non potest Deum appellare Dominum suum, sed patrem; cum ergo ibi appellet eum Dominum, sequitur, quòd de se loquatur secundum humanitatem: quod etiam docent alij SS. Patres; nam, cum Ariani ex hoc loco probare conarentur Christum esse creaturam, respondebant SS. Patres locum illum intelligi debere de Christo secundum humanitatem, ita S. Athanasius ser. 3. & 4. contra Arianos S. Cyrilus Alexand. lib. 4. Thesauri cap. 4. 6. & 8. S. Aug. lib. 1. de Trinitate cap. 12. Si ergo Christus secundum humanitatem est initium viarum, id est operum Dei, cum id non possit intelligi de ordine temporis, sed de ordine diuinæ intentionis, & æternæ prædestinationis; hinc sequitur Christum secundum humanitatem fuisse intentum ante omnes alias creaturas, atque adeo ante præuisionem pec-

cati primi hominis. Quod confirmari potest 1. ex eo, quod idem Christus Dominus ab Apost. ad Coloss. cap. 1. vocatur *Primogenitus omnis creaturae*; loquitur autem de Christo secundum humanitatem, vt exponunt ibi S. Hieron. & S. Anselm. vnde S. Cyril. lib. 10. Thesauri cap. 4. dicit, Christum vocari primogenitum, quatenus homo est, vnigenitum vero, quatenus Deus est. Confirmari potest 2. ex his Apost. verbis 1. Cor. 3. *Omnia vestra sunt: vos autem Christi; Christus autem Dei*; quibus verbis Apost. dicere intendit, quod, sicut omnes alia creatura propter hominem facta sunt, & ex consequenti ipse homo à Deo ante illas est intentus vt finis illarum; sic ipsi homines omnesque alia creatura propter Christum Dominum facta sunt, & ex consequenti Christus ipse prior ipsis à Deo intentus est.

Probatur 2. ex S. Aug. lib. 1. de nuptijs & concupisc. cap. 21. vbi dicit illud, quod de Sacramento Matrimonij habetur apud Apost. ad Ephes. 5. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & in Ecclesia, implendum fuisse in statu innocentia, si homo in illo perseverasset, vnde sequitur secundum illius mentem, etiam Adamo non peccante Christum incarnandum fuisse. In eadem sententia sunt multi alij SS. Patres vt S. Cyril. Alex. lib. 5. Thesauri cap. 3. & S. Anf. lib. 1. cur Deus homo; Rupertus. l. 3. de gloria & honore Filij hominis, vbi ex professo illud probat. His merito annumerare possumus Beata memoria Franciscum Salesium olim Episcopum Gebennensem, qui in suo theotimo seu tractatu de diuino amore lib. 2. cap. 4. eandem sententiam clarissime pro more suo explicat & tuetur, eamque dicit se collegisse ex attendita consideratione scripturarum ac doctrinae SS. Patrum.*

Probatur denique hac ratione: qui ordinate vult, is post intentum finem prius vult media propinquiora fini quam remotiora: at Deus ordinate vult id, quod vult; & vltimus finis, quem intendit, est bonitatis ac gloriae suae manifestatio, propter quam omnia alia extra se vult & operatur: vnde sequitur, quod post hunc finem inten-

tum

tum prius velit media illi propinquiora, quàm remotiora; atque Incarnatio est medium propinquius diuinæ gloriæ, quàm humani generis redemptio, estque in se longè excellentius, & ad diuinam gloriam manifestandam aptius, cum Christus solus, quatenus Deus & homo, multo maiorem gloriam Deo reddere possit, quàm vniuersi angeli & homines, qui creati aut redempti fuerunt, imo qui sunt possibiles: ergo Deus prius ipse Christi Incarnationem voluit, quàm generis humani redemptionem, ac proinde ipsum Christum non propter homines primò; & principaliter; sed potius & homines & Angelos, & quascunque alias creaturas propter ipsum Christum esse voluit.

Vtraque sententia probabilis est, vt diximus; secunda tamen videtur probabilior, tum ob ea: quæ in eius probationem allata sunt, tum etiam quia auctoritates scripturæ & SS. Patrum (quæ in probationem prioris sententiæ citatæ sunt) facillè possunt explicari.

Quod enim spectat ad ea scripturæ loca, in quibus dicitur Christum venisse ad peccatores saluandos, fatemur illud esse verissimū; quamuis enim primò, & principaliter ante cuiuslibet peccati præuisionem à Deo Christi Incarnatio intenta fuerit, hoc tamen non obstat, quin præuiso postea Adami peccato, totiusque generis humani lapsu, eadem Incarnatio quasi secundariò & minus principaliter ad illius restorationem diuinitus ordinata fuerit; & sic vtrumque verum est, & Christum venisse ad saluandos homines, & nihilominus ante quamcumque creaturam à Deo intentum fuisse.

Ad illud autem, quod aliqui SS. Patres dicunt Adamo non peccante Christum non fuisse venturum, dicendum est hoc verum esse, si intelligatur Christum non fuisse venturum eo modo, quo venit, hoc est in carne passibili; neque ea facturum fuisse aut passurum, quæ humanæ salutis causâ fecit & passus est.

— 50 —

CA.